Offentliggjort d. 1. april 2014

Syn og skøn i skattesager – Faglige krav til syns- og skønsmanden - Vestre Landsrets kendelse af 25/3 2014, jr. nr. V.L. B-0602-14 ©

Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen
www.v.dk

Vestre Landsret har ved en kendelse af 25/3 2014 tiltrådt Retten i Aarhus´ kendelse af 3/3 2014, hvorefter en skatteyder i en sag om syn og skøn vedrørende erhvervsmæssig drift af en hundekennel blev tilladt at rette henvendelse til Københavns Universitet, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet - SCIENCE for at indhente forslag til en egnet syns- og skønsmand, som skulle have "kendskab til opdræt af hunde, herunder have indsigt i de lovmæssige krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel."

Med skattestyrelsesloven fra 1989, jf. lov nr. 824 af 19/12 1989, blev der efter en større debat i litteraturen for første gang som lovens § 30 optaget positive regler om adgang til isoleret bevisoptagelse i form et udenretligt syn og skøn i skattesager, der verserede for Landsskatteretten. Reglerne er i dag videreført i skatteforvaltningslovens § 47.

Syn og skøn i skattesager, der verserer for de administrative klageinstanser eller Skatterådet, afvikles efter retsplejelovens regler om udenretlige syns og skøn, jf. 47, jf. retsplejelovens § 343.

Centralt for en syns- og skønsforretning står *dels* udformningen af syns- og skønstemaet, og *dels* valg af syns- og skønsmand.

Offentliggjort d. 1. april 2014

Valg af syns- og skønsmand

Om en syns- og skønsmands kvalifikationer foreskrives i den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 199, stk. 2, at der til forretninger, ved hvilke der udkræves særegen indsigt eller færdighed, i reglen kun bør udmeldes mænd, der ifølge offentlig stilling eller livserhverv eller dog ifølge offentlig aflagte prøver må anses for duelige hertil.

For en syns- og skønsforretning i forbindelse med en verserende skattesag gælder, som for alle andre syns- og skønsforretninger, efter praksis, at hvervet som syns- og skønsmand bør varetages af den eller de bedst egnede på det område, der er genstand for syns- og skønsforretningen, se herved udtrykkeligt TfS 2005, 214 VLK.

Om valg af syns- og skønsmand foreskrives i retsplejelovens § 200, stk. 1, at enhver af parterne kan gøre henstilling til retten om valget af syns- eller skønsmændene, men retten er ikke bundet herved. Tillige angives, at retten forinden udmeldelsen bør meddele parterne, hvilke personer, der agtes udmeldte, og give dem adgang til at udtale sig om disse.

Vel antageligt af flere forskellige årsager har der på en del områder over årene udviklet sig den praksis, at forslag til en konkret syns- og skønsmand tilvejebringes ved henvendelse til en sagkyndig forening eller institution på det pågældende område.

For syn- og skøn i sager om den skatteretlige kvalifikation af mindre landbrugsvirksomheder har retsstillingen siden fremkomsten af Vestre Landsrets kendelse ref. i TfS 2005, 214 VLK været således, at forslag til syns- og skønsmand efter SKAT´s ønske og med opbakning fra domstolene tilvejebringes ved henvendelse til Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet, Fødevareøkonomisk Institut.

Denne praksis indebærer, jf. SKM2013.541.VLR, - hvilket henstår ubestridt fra skattemyndighedernes side - at Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet, Fødevareøkonomisk Institut, som forslag til syns- og skønsmand peger på en person fra en sluttet personkreds på 3 – 5 personer blandt instituttets ansatte. Dette gælder øjensynligt uanset syns- og skønsforretningens genstand, dvs. uanset om den landbrugsmæssige virksomhed, der skal vurderes, drejer sig om en af de mange former for planteavl i dansk

Offentliggjort d. 1. april 2014

landbrug eller drejer sig om opdræt af køer, grise, får eller for den sags skyld dressur-, trav- eller galopheste.

Flere skatteydere har gennem tiden søgt at anfægte denne praksis med henvisning bl.a. til, at en given foreslået syns- og skønsmands kompetencer, således som disse foreligger oplyst for skatteyderen som rekvirent, synes at ligge meget fjernt fra eller i hvert fald ikke at have fællesflader med de kompetencer, som synes at måtte udkræves for en relevant og kompetent besvarelse af syns- og skønstemaet i den konkrete sag.

Med kendelserne ref. i SKM2012.706.ØLR og SKM2013.541.VLR har domstolene imidlertid indtaget det standpunkt, at hvor en syns- og skønsmand er bragt i forslag af Københavns Universitet som sagkyndig organisation på området, er der ikke grundlag for at foretage en nærmere undersøgelse af syns- og skønsmandens kompetencer, og ej heller grundlag for at tilsidesætte fakultetets skøn over den foreslåede skønsmands egnethed.

Sagen ref. i SKM2013.524.VLR, omtalt i JUS 2013/33, illustrerer de beklagelige konsekvenserne af denne retsstilling.

Med den senere byretskendelse ref. i SKM2013.853.BR er endvidere fastslået, at en skatteyder på dette område er afskåret fra i den indledende henvendelse til Københavns Universitet at rejse krav om tilvejebringelse af forslag til en given syns- og skønsmand med nærmere angivne faglige kvalifikationer. I den pågældende sag ønskede skatteyderen således i skrivelsen til Københavns Universitet at anføre, at *"Parterne er i den forbindelse enige om, at skønsmanden bør have kendskab til stutteridrift. Endvidere gøres opmærksom på, at der kan foreslås en medskønsmand med kendskab til stutteridrift, hvis den foreslåede skønsmand vurderer, at der er behov herfor."* Efter protest fra SKAT fik skatteyderen imidlertid ikke adgang til at medtage denne passus i fremsendelsesskrivelsen til Københavns Universitet.

Udover den omstændighed, at SKAT havde protesteret mod den pågældende passus, henviste retten som begrundelse for kendelsen til, at *"Københavns Universitet på sædvanlig vis vil stille en skønsmand i forslag efter at have gjort sig bekendt med syns- og skønste-*

Offentliggjort d. 1. april 2014

maet og på den baggrund foretaget en vurdering af, hvilken skønsmand der er fagligt kompetent til at besvare det pågældende skønstema."

En lignende kendelse er afsagt af Københavns Byret den 21/2 2014, BS 32C-4575/2013, hvor skatteyderens ønske om at opstille et selvstændigt krav om erfaring i vurdering af en bestemt type ejendomme, in casu liebhaverejendomme, fandtes overflødigt.

Der er med andre ord på dette område etableret en retsstilling, hvor parterne i en syns- og skønsforretning på intet tidspunkt i processen har mulighed for at sikre – og end ikke gøre sig bekendt med – en foreslået syns- og skønsmands faglige kvalifikationer, uanset at de faglige kvalifikationer er hele omdrejningspunktet for en syns- og skønsforretning.

Det er ganske tankevækkende, at SKAT ikke selv er indstillet på at sikre sig, at syns- og skønsmanden har de fornødne kvalifikationer. Et standpunkt der harmonerer ganske dårligt med andre sager, hvor SKAT er involveret i syns- og skønssager.

Et synspunkt om, at en part i en syns- og skønssag må akkviescere ved, at *"Københavns Universitet på sædvanlig vis vil stille en skønsmand i forslag efter at have gjort sig bekendt med syns- og skønstemaet og på den baggrund foretaget en vurdering af, hvilken skønsmand der er fagligt kompetent til at besvare det pågældende skønstema."* forekommer heller ikke holdbart for en nærmere prøvelse.

Her kan som et enkelt, grundlæggende eksempel peges på, at selve den omstændighed, at forvaltningen må forventes på "sædvanlig vis" at træffe rigtige og lovlige afgørelser, på intet tidspunkt har overflødiggjort de krav til åbenhed og lovlig forvaltning, som forvaltningen som institution er underkastet efter positiv lovgivning og domstolspraksis. Domstolspraksis og ombudsmandspraksis illustrerer da også et vedvarende behov for transparens, retssikkerhedsgarantier og relevante kontrolmekanismer. Som i alle andre af livets forhold er mangel på samme den bedste grobund for nepotisme.

Historikken for syn og skøn vedrørende mindre landbrugsvirksomheder – hvorefter Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet, Fødevareøkonomisk Institut, som forslag til syns- og skønsmand notorisk peger på en person fra en sluttet personkreds på 3

Offentliggjort d. 1. april 2014

– 5 personer blandt instituttets ansatte – mere end antyder, at beslutningsprocessen ikke alene er båret af hensynet til at bringe den mest kvalificerede person i forslag som syns- og skønsmand, se herved Bodil Christiansen og Tommy V. Christiansen i TfS 2013, 115.

Vestre Landsrets kendelse af 25/3 2014

Spørgsmålet om mulighederne for at sikre en given syns- og skønsmands faglige kvalifikationer i udpegningsprocessen har nu foreligget på ny i sagen afgjort ved Vestre Landsrets kendelse af 25/3 2014.

Den konkrete sag vedrørte udpegelse af en syns- og skønsmand til et syn og skøn vedrørende en hundekennel i forbindelse med en skattesag om, hvorvidt hundekennelen måtte anses som en erhvervsmæssig virksomhed i skatteretlig forstand. Skatteyderen og SKAT, der i strid med hidtidig praksis ikke ville acceptere, at Dansk Kennel Klub bragte en syns- og skønsmand i forslag, var på denne baggrund enige om at rette henvendelse til Københavns Universitet, Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet – SCIENCE med henblik på forslag til en syns- og skønsmand.

Skatteyderen ønskede i denne forbindelse i fremsendelsesskrivelsen til Københavns Universitet at anføre, at syns- og skønsmanden *"skal have kendskab til opdræt af hunde, herunder have indsigt i de lovmæssige krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel."*

Yderst tankevækkende protesterede SKAT mod denne passus i fremsendelsesskrivelsen med henvisning til, at det var overflødigt at opstille et specifikt selvstændigt krav i henvendelsen, samt at Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet skulle stå helt fri til at komme med sit forslag. SKAT uddybede dette synspunkt derhen, at Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultets evner til at bringe en egnet skønsmand i forslag ville blive undervurderet ved et sådant specifikt krav.

Retten i Aarhus tillod ved en kendelse af 3/3 2014 skatteyderen at stille det omhandlede krav i fremsendelsesskrivelsen. Retten lagde til grund, at det omhandlede syn og skøn skulle indgå i bedømmelsen af, hvorvidt de af skatteyderen drevne virksomheder havde

været af erhvervsmæssig karakter eller udgjorde en ikke erhvervsmæssig virksomhed, og anførte på denne baggrund som begrundelse, at retten efter karakteren af de stillede spørgsmål og henset til formålet med besvarelsen *ikke fandt holdepunkter for at tilsidesætte* skatteyderens ønsker/krav til skønsmandens kvalifikationer.

Kendelsen fra Retten i Aarhus er nu blevet stadfæstet in terminis af Vestre Landsret ved kendelsen af 25/3 2014.

Landsrettens kendelse, der formentlig må anses som en underkendelse af byrettens kendelse ref. i SKM2013.853.BR og den senere kendelse fra Københavns Byret af 21/2 2014, er udtryk for en kursændring i forhold til domstolenes hidtidige berøringsangst i forhold til udpegende institutioners kompetencer.

Udpegelsespraksis i syns- og skønssager om mindre landbrugsejendomme demonstrerer et klart behov for at stille krav om givne kompetencer, og kursændringen må således hilses velkommen.

Det forekommer ikke mindst set i dette lys ganske betænkeligt, når der i Betænkning 1543 om Reform af den civile retspleje – Syn og skøn, s. 31, foreslås at ophæve den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 199, herunder bestemmelsen i § 199, stk. 2 - hvorefter der *"Til forretninger, ved hvilke der udkræves særegen indsigt eller færdighed, bør i reglen kun udmeldes mænd, der ifølge offentlig stilling eller livserhverv eller dog ifølge offentlig aflagte prøver må anses for duelige hertil."*- med henvisning til, at bestemmelserne "ikke vurderes at have praktisk betydning".

Tværtimod synes der – i hvert fald på skatteområdet – at foreligge et behov for grundlæggende overvejelser og retningslinier om, hvilke krav til specialistviden, der kan stilles til den enkelte syns- og skønsmand.

Det er i den forbindelse ganske vanskeligt at få øje på tungtvejende argumenter imod at rekvirere specialistviden til en syns- og skønsforretning, når en sådan specialistviden er tilgængelig. Sådanne krav om specialistviden synes da også allerede at have vundet indpas blandt de større, anerkendte aktører på området, således eksempelvis Teknologisk

Offentliggjort d. 1. april 2014

Institut, Voldgiftsretten for Bygge- og Anlægsvirksomhed og Dansk Ejendomsmæglerforening, der rekrutterer syns- og skønsmænd blandt flere hundrede emner – men altså ikke hos Københavns Universitet, Det Biovidenskabelige Fakultet, Fødevareøkonomisk Institut, der fortsat rekrutterer syns- og skønsmænd fra en sluttet kreds af Tordenskjolds soldater på 3 – 5 personer blandt instituttets ansatte, uanset hvad der måtte være syns- og skønsforretningens genstand.

SKAT´s meget ihærdige forsøg på at få afvist et krav om, at syns- og skønsmanden *"skal have kendskab til opdræt af hunde, herunder have indsigt i de lovmæssige krav, der stilles til erhvervsmæssig drift af hundekennel."*, antyder, at dette krav er af stor vigtighed for SKAT og ikke - som anført af SKAT - noget overflødigt. Dette uanset at kravet i den foreliggende udformning næppe er udtryk for andet og mere, end hvad der synes at være udtryk for helt grundlæggende minimumskrav til syns- og skønsmandens kompetencer i den konkret foreliggende sag. Kravet ses således ikke at kunne føre til, at der udelukkes emner til syns- og skønsmand, der ikke burde have været udelukket. Kravet ses således med andre ord ikke at kunne have en skadesvirkning. Når dette sammenholdes med, at SKAT ligefrem indbringer Retten i Aarhus´ kendelse for landsretten med det ene formål at få tilsidesat kravet, peger hændelsesforløbet i retning af, at SKAT har en præference for det pågældende institut snarere end et ønske om at sikre, at syns- og skønsmanden når frem til det korrekte resultat. SKAT´s synspunkt om, at det omdiskuterede krav er overflødigt, står derfor ikke til troende. Der er her tale om et forsøg fra SKAT´s side at tilsidesætte fundamentale retssikkerhedsgarantier knyttet til syns- og skønsforretninger.

Såvel byretten som landsrettens afgørelse må hilses velkommen og må forventes at forøge retssikkerheden.

——— o ———

ss

Bodil Christiansen
Advokat (L)

Tommy V. Christiansen
Advokat (H), cand. merc (R)

Tlf. 70 150 800
Mob. 40 100 800

tommy@v.dk
www.v.dk